

**ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΟΥ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΠΕΝΟΥ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΑΤΡΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ**



Τετάρτη 4 Νοεμβρίου 2009



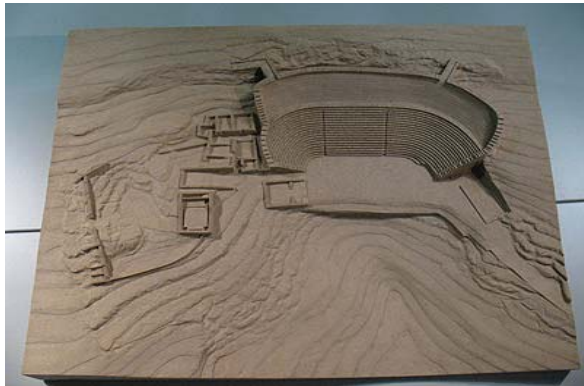
Δ Ι Α Ζ Ω Μ Α

Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ», Μπουμπουλίνας 30, Τ.Κ. 10682, Αθήνα
www.diazoma.gr / info@diazoma.gr

Την Τετάρτη 4 Νοεμβρίου 2009 ξεκινήσαμε πρωί-πρωί μαζί με την Έφορο της Β' ΕΠΚΑ κα Ιωάννα Δρακωτού για τα **αρχαία θέατρα της ανατολικής Αττικής** κάτω από την απειλή μεγάλης νεροποντής. Οι φόβοι μας όμως διαφεύστηκαν, σιγά-σιγά ο καιρός άρχισε να ανοίγει και καθώς φθάναμε στο **θέατρο Θορικού**, το αντικρίσαμε από μακριά, λουσμένο στον ήλιο.

Ο Θορικός ήταν στην αρχαιότητα μια από τις σημαντικές πόλεις της Αττικής, που βρίσκεται στα ανατολικά της παράλια, μισή ώρα βόρεια του Λαυρίου και την οποία, σύμφωνα με την παράδοση ίδρυσε ο Κέκρωψ. Ήταν χτισμένη στο βόρειο μυλό του κόλπου, στα ριζά του εκεί λόφου Βελατούρι και στον προς τα δυτικά ομαλό χώρο. Τα παλαιότερα ίχνη κατοίκησης ανήκουν ίσως στα νεολιθικά χρόνια (αρχές 3ης χιλιετίας). Ήδη στη Μεσοελλαδική εποχή (1900-1600 π.χ.) οι κάτοικοι του Θορικού γνώριζαν την επεξεργασία των μεταλλευμάτων του Λαυρίου. Τη μυκηναϊκή εγκατάσταση στο χώρο επιβεβαιώνουν δύο θολωτοί τάφοι, στους οποίους υπάρχουν σαφή ίχνη λατρείας ηρώων κατά την αρχαϊκή εποχή. Στα γεωμετρικά χρόνια υπήρχε οικισμός και νεκροταφείο. Στα κλασικά και στα πρώιμα ελληνοιστικά χρόνια ήταν σημαντικό οχυρό των Αθηναίων.

Στη δυτική πλαγιά του λόφου Βελατούρι βρίσκεται το κέντρο του αρχαίου δήμου Θορικού. Από τον αρχαίο δήμο σήμερα σώζονται το θέατρο, μέρη του οικισμού και των εγκαταστάσεων, όπου γινόταν η επεξεργασία των μετάλλων, ένας τετράγωνος πύργος του 4ου αιώνα π. Χ., τα νεκροταφεία και το ιερό της Δήμητρας και της Κόρης. Ο οικισμός, γνωστός ως βιομηχανική πόλη, εκτείνεται στη βραχώδη κατηφορική πλαγιά του λόφου Βελατούρι.



Μακέτα των αρχιτεκτόνων Απόστολου Βέττα και Αλέκας Αλεξοπούλου, όπου διακρίνεται το μοναδικό ελλειψοειδές σχήμα του θεάτρου



Το ανατολικό τμήμα του μνημειώδους αναλημματικού τοίχου

Το θέατρο του Θορικού θεωρείται το αρχαιότερο στον ελλαδικό χώρο και είναι μοναδικό για το ιδιόμορφο ελλειψοειδές σχήμα του. Κατασκευάστηκε στη φυσική αμφιθεατρική πλαγιά, στη νότια πλευρά του λόφου Βελατούρι στα τέλη του 6ου αιώνα π. Χ. Στα μέσα του 5ου αι. π. Χ. η ορχήστρα επεκτάθηκε και στα μέσα του 4ου αι. π. Χ. κατασκευάστηκε το άνω διάζωμα με ένα μνημειώδη αναλημματικό τοίχο. Δίπλα στη δυτική πάροδο ιδρύθηκε ο μικρός ναός του Διονύσου. Στην ανατολική πλευρά του υπάρχει μία μεγάλη αίθουσα, με θρανίο λαξευμένο στο βράχο, που ήταν πιθανώς τόπος συγκέντρωσης. Δίπλα στο δυτικό διάζωμα του θεάτρου υπήρχε ένα σπίτι με πεντάκλινο ανδρώνα (δωμάτιο συμποσίων) και αυλή. Το χωρίζει από το θέατρο ένα στενό μονοπάτι που ανηφορίζει στην πλαγιά.

Στο χώρο του θεάτρου μας περίμενε ο Βαγγέλης Μυτιληναίος, γραμματέας του Συμβουλίου Νέων Δήμου Αναβύσσου. Η έφορος κα Ιωάννα Δρακωτού μας ενημέρωσε για την πορεία της αναστήλωσης του θεάτρου.



Από αριστερά διακρίνονται οι κ. κ. Γιώργος Ιατρού, εκπρόσωπος του Συνδέσμου Πνευματικής και Κοινωνικής Δραστηριότητας Κερατέας «ΧΡΥΣΗ ΤΟΜΗ», η φύλακας Δήμητρα Ανδριτσάκη, Δημήτρης Λουκάς, δήμαρχος Λαυρίου, Σωτήρης Ιατρού δημοτικός σύμβουλος Κερατέας, η Ιωάννα Δρακωτού, προϊσταμένη της Β' ΕΠΚΑ, ο Πρόεδρος του Διαζώματος Σταύρος Μπένος, ο Λεωνίδας Κουρής, Νομάρχης Ανατολικής Αττικής, η Σοφία Παπαγιάννη, αναπληρωτής Δήμαρχος και αντιδήμαρχος Κερατέας και Κώστας Κλάδης, πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου Κερατέας

Ήδη το ανατολικό πέταλο έχει αναστηλωθεί και πρέπει να ακολουθήσουν οι εργασίες στο κεντρικό τμήμα και στο δυτικό πέταλο του θεάτρου.



Άποψη του θεάτρου, όπου φαίνεται τόσο το αναστηλωμένο ανατολικό πέταλο, όσο και το υπόλοιπο τμήμα του θεάτρου που χρειάζεται αναστήλωση

Το ΔΙΑΖΩΜΑ σε συνεργασία με το Νομάρχη κ. Λεωνίδα Κουρή και την τοπική αυτοδιοίκηση, τους φορείς και τους πολίτες της περιοχής, θα συμβάλει στην εξεύρεση των πόρων που απαιτούνται για την ολοκλήρωση των εργασιών αναστήλωσης του τόσο σημαντικού και εμβληματικού αυτού θεάτρου.

--- ◇ ---

Επόμενος σταθμός μας ο **αρχαίος Ραμνούς**, με το αξιόλογο θέατρό του. Εκεί μας περίμεναν ο πρόεδρος της κοινότητας Νίκος Κούκης, η αντιπρόεδρος Μαρία Λέπουρα και η αρχαιολόγος Ελένη Μπάνου.



Από αριστερά διακρίνονται οι κ. κ. Λεωνίδας Κουρής, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Νίκος Κούκης, η Ιωάννα Δρακωτού, ο πρόεδρος του Διαζώματος Σταύρος Μπένος, Μαρία Λέπουρα, αντιπρόεδρος της Κοινότητας και η Ελένη Μπάνου, υπεύθυνη αρχαιολόγος

Ο Ραμνούς ήταν αρχαίος δήμος στα βορειοανατολικά της Αττικής, δίπλα στον Ευβοϊκό κόλπο. Οι ανασκαφές έχουν φέρει στο φως το **ιερό της Νεμέσεως** - το σημαντικότερο της θεότητας αυτής στην αρχαία Ελλάδα - το φρούριο, δημόσια κτίρια, κατάλοιπα οικιών και πολλούς ταφικούς περιβόλους.

Η ανθρώπινη δραστηριότητα στην περιοχή εμφανίζεται συνεχής από τα νεολιθικά χρόνια, αλλά η παρουσία ιερού επιβεβαιώνεται αρχαιολογικά από τις αρχές του 6ου π. Χ. αιώνα.

Ο αρχαϊκός ναός καταστράφηκε από τους Πέρσες κατά την εισβολή του 480-479 π. Χ., όπως και πολλά άλλα οικοδομήματα της Αττικής. Ακολούθησε περίοδος ακμής κατά τον 5ο π. Χ. αιώνα, οπότε το ιερό απέκτησε την οριστική αρχιτεκτονική του μορφή.

Για το ιερό ενδιαφέρθηκε και ο Ηρώδης Αττικός, που ίσως επισκεύασε το μεγάλο ναό. Ακολούθησε περίοδος παρακμής, που ολοκληρώθηκε με την επικράτηση της χριστιανικής θρησκείας.



Άποψη του θεάτρου



Άποψη των προεδριών

Μέσα στο αρχαίο φρούριο του Ραμούντα στα πόδια της ακρόπολης βρίσκεται το ιδιότυπο για την απλή μορφή του θέατρο, το οποίο χρησίμευε αρχικά ίσως ως χώρος συνάθροισης των πολιτών, ή βουλευτήριο. Ως κοίλο χρησιμεύει η ομαλή πλευρά του λόφου και ως ορχήστρα η επίπεδη έκταση μπροστά από τους θρόνους της προεδρίας, οι οποίοι αποτελούν και το μόνο αρχιτεκτονικό στοιχείο. Σύμφωνα με επιγραφή ήταν αφιερωμένο στο Διόνυσο, του οποίου ο ναός ήταν κοντά. Στην όψη των πέντε θρόνων, από τους οποίους σήμερα σώζονται μόνο τρεις, είναι χαραγμένη επιγραφή. Την ύπαρξη του θεάτρου μαρτυρούν ψηφίσματα χαραγμένα σε στήλες, τα οποία αναφέρουν ως τόπο ίδρυσης των στηλών το θέατρο.



Επόμενος σταθμός μας το **Αμφιάραιο**, ή Αμφιάρειο. Εκεί μας περίμεναν ο πρόεδρος της κοινότητας Καλάμου κ. Παναγιώτης Λίτσας και οι αρχαιολόγοι Σταυρούλα Ράπτη και Παναγιώτης Κιούσης. Το Αμφιάρειο του Ωρωπού βρίσκεται σε μια μικρή κοιλάδα νοτιοδυτικά της σκάλας Ωρωπού, το Μαυροδήλεσι, που τη διασχίζει ένα ξερό ποτάμι το οποίο οι αρχαίοι ονόμαζαν Χαράδρα.



Από αριστερά διακρίνονται οι κ. κ. Παναγιώτης Κιούσης, Λεωνίδας Κουρής, Σταυρούλα Ράπτη, Σταύρος Μπένος, Ιωάννα Δρακωτού, Παναγιώτης Λίτσας και Ελένη Μπάνου

Το Αμφιάρειο ήταν το μεγαλύτερο στην αρχαία Ελλάδα ιερό του χθόνιου θεού και ήρωα του Άργους, Αμφιαράου. Στο ιερό αυτό συναντώνται η ιατρική και η μαντική τέχνη.

Η ίδρυσή του τοποθετείται στα τέλη του 5ου αι. π. Χ. Από τις αρχές του 4ου αιώνα π. Χ. και ως το 338 π. Χ. το ιερό οργανώνεται και η φήμη του απλώνεται στην Ελλάδα. Σε όλη την περίοδο της λειτουργίας του ήταν το εθνικό ιερό του Ωρωπού, μιας από τις παλαιότερες πόλεις της αρχαίας Ελλάδας.

Σύμφωνα με έναν κατάλογο με ονόματα νικητών εκείνης της εποχής κάθε χρόνο διοργανώνονταν στο ιερό αγώνες, τα «Αμφιάρεια τα Μικρά» και κάθε πέμπτο χρόνο τα «Αμφιάρεια τα Μεγάλα». Τα Αμφιάρεια τα Μεγάλα περιλάμβαναν μουσικούς, αθλητικούς και ιππικούς αγώνες στους οποίους έπαιρναν μέρος αθλητές, λόγιοι και ηθοποιοί από όλη την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Μικρά Ασία.

Το ορθογώνιο θέατρο χρονολογείται τον 4^ο αι. π. Χ. Το κοίλο και το σκηνικό οικοδόμημα κατασκευάστηκαν τον 3^ο αι. π. Χ., το μαρμάρινο προσκήνιο προστέθηκε περί το 200 π. Χ. και άλλες επεμβάσεις έγιναν περί το 150 π. Χ. Το θέατρο κτίστηκε με τις προσφορές των προσκυνητών, οι οποίοι συνέρρεαν στο θεραπευτήριο του Αμφιάραου. Εκεί ετελούντο, επίσης, τα μεγάλα Αμφιάρεια, ή Αμφιαράεια. Το «κοίλον» του θεάτρου ήταν σκαμμένο στην πλαγιά του λόφου. Από αυτό σώζονται ακόμη τα πώρινα θεμέλια για τα ξύλινα εδώλια. Ενώ τα εδώλια του κοίλου φαίνεται πως παρέμειναν ξύλινα, οι τοποθετημένες μέσα στην ορχήστρα προεδρίες ξεχώριζαν για την πολυτέλεια και τον πλούσιο στολισμό τους.



Άποψη του θεάτρου



Λεπτομέρεια του προσκηνίου



Τα τρίγλυφα και μετόπες

Το προσκήνιο, ένα μοναδικό δείγμα διατήρησης της πρόσοψης του ελληνικού προσκηνίου, έχει κομψή πρόσοψη με οκτώ λεπτούς δωρικούς μαρμάρινους, ημικίονες που συνδέονται με πεσσούς και επιστήλια. Στα επιστήλια υπάρχουν τρίγλυφα και μετόπες. Στα κενά μεταξύ των ημικίωνων αναρτούσαν τις ζωγραφικές σκηνογραφίες. Κοντά στην περιφέρεια της σκηνής ήταν αναρτημένοι πέντε μαρμάρινοι θρόνοι, οι οποίοι έφεραν επιγραφή. Οι θρόνοι προστέθηκαν στην περίοδο του Σύλλα.

Η ανάδειξη του θεάτρου του Αμφιαρείου αποτελεί για το Διάζωμα μεγάλη προτεραιότητα. Θα φροντίσει να δημιουργήσει σύντομα το χορηγικό του φάκελο, ο οποίος θα έχει ως στόχο:

- την ολοκλήρωση των ανασκαφικών εργασιών και
- την εκπόνηση μελέτης αναστήλωσης.



Τελευταία στάση μας ήταν στο **Θέατρο των Αχαρνών** – το Μενίδι των νεότερων χρόνων.

Στο θέατρο μας υποδέχτηκε η κα Μαρία Πλάτωνος, αρχαιολόγος της Β' ΕΠΚΑ και ανασκαφέας του θεάτρου.



Διακρίνονται από αριστερά Νίκος Ταμπακίδης, ειδικός συμβουλος, Αθηνά Σεϊτανίδου, αντιδήμαρχος Κοινωνικής Πολιτικής, Θεόφιλος Αφουξενίδης Πρόεδρος Κοινοφελούς Επιχείρησης Πολιτισμού και Εκπαίδευσης, Γιάννης Γάκης, Γενικός Γραμματέας Δημάρχου, Λεωνίδας Κουρής, Σταύρος Μπένος, πρόεδρος του Διαζώματος, Μαρία Πλάτωνος, αρχαιολόγος, Παντελής Γέμελος, αρχαιοφύλακας και

Ο δήμος των Αχαρνών βρισκόταν στο βόρειο άκρο της Αθηναϊκής πεδιάδας και πάνω στις κύριες οδικές αρτηρίες που οδηγούσαν προς το Θριάσιο Πεδίο, τη Μεγαρίδα και τη Βοιωτία. Λόγω της κύριας στρατηγικής γεωφυσικής θέσης του, ο δήμος αποτέλεσε έναν από τους κύριους προμαχώνες της Αθήνας. Βορειοανατολικά των Αχαρνών βρίσκεται και το τειχισμένο φρούριο της Δεκέλειας. Η κατοίκηση στον αρχαίο δήμο Αχαρνών φαίνεται ότι ήταν διαχρονική και αδιάλειπτη από τους νεολιθικούς έως τους βυζαντινούς χρόνους. Μάλιστα ο δήμος αυτός, σύμφωνα με το Θουκυδίδη, ήταν ο «πολυανθρωπότερος» της πόλης-κράτους των Αθηνών. Οι κάτοικοί του ήταν σκληροτράχηλοι, όχι όμως «άμουσοι και απαίδευτοι», όπως τους χαρακτηρίζει ο ποιητής Αριστοφάνης. Ασχολούνταν με την καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων και τη μελισσοκομία. Πολλοί ανήκαν στην ανώτερη τάξη των υπτέων, καθώς είχαν την οικονομική δυνατότητα να εκτρέφουν άλογα. Η κύρια πλουτοπαραγωγική τους ασχολία ήταν το εμπόριο του κάρβουνου, το οποίο προέρχονταν από τα δάση της Πάρνηθας.

Από τον αρχαίο δήμο έχουν αποκαλυφθεί τμήματα των οικιών, τμήμα του οδικού δικτύου που συνέδεε το δήμο με το Άστυ και τους γειτονικούς δήμους. Οι περισσότερες πληροφορίες προέρχονται αντλούνται από τα κτερίσματα των τάφων και των νεκροταφείων, τα οποία έχουν ανασκαφτεί στην περιοχή. Περιφημος είναι ο θολωτός μυκηναϊκός τάφος, ο οποίος εντοπίστηκε στο νοτιοανατολικό τμήμα του δήμου.



Σημερινή εικόνα θεάτρου



Φωτογραφία του θεάτρου στη φάση αποκάλυψής του

Το Φεβρουάριο του 2007, κατά την εκσκαφή θεμελίων νεοαναγειρόμενης οικοδομής στην οδό Σαλαμίνας, σε πυκνοκατοικημένη περιοχή στο κέντρο του σημερινού δήμου, εντοπίστηκε από την αρχαιολόγο κα Μαρία Πλάτωνος, τμήμα του κοίλου και μικρό τμήμα της ορχήστρας του αρχαίου θεάτρου. Ο προσανατολισμός του ήταν από τα Δ- ΒΔ. Πρόκειται για το έβδομο αρχαίο θέατρο, που έχει βρεθεί στην Αττική. Η σημασία της αποκάλυψής του ήταν τεράστια, καθώς πέρα από το μνημείο αυτό καθ' εαυτό καθορίζει και το κέντρο του αρχαίου δήμου. Η μέχρι τώρα ανασκαφική έρευνα έφερε στο φως μια ολόκληρη κερκίδα, με 11 σειρές ασβεστολιθικών εδωλίων, μικρό τμήμα κερκίδας, βόρεια της πρώτης, το ήμισυ τρίτης κερκίδας προς τα νότια (οι δύο τελευταίες κερκίδες συνεχίζονται κάτω από παρακείμενη οικοδομή) και μικρό τμήμα της ορχήστρας.

Η ορχήστρα και η σκηνή του θεάτρου βρίσκονται κάτω από το οδόστρωμα της οδού Σαλαμίνας. Τα εδώλια έχουν θεμελιωθεί στο ελαφρώς επικλινές προς τα ανατολικά έδαφος. Μεταξύ της ορχήστρας και της προεδρίας υπήρχε αποστραγγιστικός αγωγός. Εντοπίστηκε επίσης μικρό τμήμα του διαζώματος και η πρώτη βαθμίδα του επιθέατρου.



Στον παραπάνω χάρτη υποδηλώνεται με κόκκινη επισήμανση η θέση του αρχαίου θεάτρου.

Η ορχήστρα του θεάτρου ήταν πιθανώς πεταλόσχημη. Η χωρητικότητα του θεάτρου υπολογίζεται σε 1700 - 2000 θεατές, χωρίς να υπολογιστεί το επιθέατρο. Το θέατρο αναφέρεται σε δύο επιγραφές του β' μισού του 4^{ου} αι. π. Χ. Χρονολογείται από τα μέχρι τώρα κεραμικά ευρήματα στον 4^ο αι. π. Χ. Η λειτουργία του φαίνεται να είναι συνεχής μέχρι και το 14^ο αι. μ. Χ.

Το ανασκαμμένο τμήμα είναι προσωρινά σε κατάκωση με πρωτοβουλία της Εφορίας σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Αναστήλωσης, για να προστατευθεί το ευαίσθητο υλικό του από τις καιρικές συνθήκες.

Οι ανασκαφικές εργασίες στο θέατρο των Αχαρνών έχουν προς το παρόν διακοπεί, έως ότου ολοκληρωθεί η απαλλοτρίωση του γειτονικού οικοπέδου. Η άποψη του Διαζώματος είναι ότι η οδός Σαλαμίνας πρέπει να πεζοδρομηθεί, προκειμένου να διευκολυνθούν οι ανασκαφές. Η ωφέλεια θα είναι πολλαπλή, αφού ο Δήμος Αχαρνών θα στείλει ένα μήνυμα στους Δημότες του για την αξία του μνημείου, αλλά παράλληλα θα αναβαθμισθεί πολεοδομικά ο κεντρικός πυρήνας της πόλης.



Κάλυψη του θεάτρου για λόγους προστασίας

Η περιοδεία μας αυτή ολοκληρώθηκε με την καθιερωμένη συνέντευξη τύπου, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Δημαρχείο Αχαρνών.

Ο νομάρχης, κος Λεωνίδας Κουρής δήλωσε πως είναι στη διάθεση του Διαζώματος, ενώ η αντιδήμαρχος Αθηνά Σεϊτανίδου υποσχέθηκε ότι θα διοργανώσει μια ειδική εκδήλωση, η οποία θα έχει ως στόχο την ευαισθητοποίηση των κατοίκων της περιοχής.



Διακρίνονται από αριστερά οι Θεόφιλος Αφουξενίδης, πρόεδρος Κοινοφελούς Επιχείρησης Πολιτισμού, Χάρης Δαμάσκος, Αντινομάρχης, Λεωνίδας Κουρής, Νομάρχης, Σταύρος Μπένος, Γιάννης Γάκης, γενικός γραμματέας Δήμου Αχαρνών και Αθηνά Σεϊτανίδου, Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Πολιτικής.

Τελειώνοντας αξίζει να αναφερθεί ότι στα μέλη του Διαζώματος παραχωρήθηκαν από το δήμο διαφημιστικά τετράδια, τα εξώφυλλα των οποίων κοσμεί η φωτογραφία του νεοαποκαλυφθέντος θεάτρου.

Την ωραία αυτή πρωτοβουλία θα προσπαθήσει να μεταδώσει το Διάζωμα και σε άλλες περιοχές της χώρας.

